

1. Бойчук Ю. Д., Науменко Н. В. Підготовка майбутніх учителів до формування духовного здоров'я молодших школярів : теоретико-методичні аспекти: монографія. Харків : ФОРМ Мезіна В.В., 2018. 128 с.

2. Науменко Н. В., Козлов А. В. Професійна підготовка викладачів вищої школи до духовного розвитку сучасної студентської молоді. Педагогіка здоров'я : зб. наук. пр. IX Всеукр. наук.-практ. конф., Чернігів, 27-28 верес. 2019 р. Чернігів, 2019. С. 153-156.

3. Ревенко І. В. Підготовка майбутніх учителів гуманітарного профілю до художньо-естетичного виховання підлітків : монографія. Харків : Вид-во ТОВ «Щедра садиба плюс», 2014, 196 с.

УДК 37.011.3:005.331

ORCID [0000-0003-0785-0510](https://orcid.org/0000-0003-0785-0510)

Самко А. М.
alla-samko@ukr.net

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В САМООСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ЗВО

Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна
НАПН України

У статті розглянуто можливості використання технологій тайм-менеджменту у процесі самоосвітньої діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Наголошено, що технологія тайм-менеджменту сприяє організації самоосвітнього процесу, яка базується на різноманітних методах та стратегіях оптимального управління часом. Зазначено, що технології тайм-менеджменту є ефективним інструментом самоосвітньої діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО.

Ключові слова: тайм-менеджмент, технології, самоосвітня діяльність, науково-педагогічні працівники, заклади вищої освіти.

The article explores the possibilities of utilizing time management technologies in the self-education activities of academic and teaching staff in higher education institutions. It emphasizes that time management technology contributes to the organization of the self-education process, which is based on various methods and strategies of optimal time management. It is noted that time management technologies are an effective tool for the self-education activities of academic and teaching staff in higher education institutions.

Key words: time management, technologies, self-education activities, academic and teaching staff, higher education institutions.

Вступ. Процеси сучасної освітньої модернізації, соціально-економічні трансформації, інтенсивний науково-технічний прогрес, конкурентні умови на

ринку та швидкий темп сучасного життя ставлять високі вимоги до професійних навичок фахівця. Вказані обставини стимулюють сучасного педагога до постійного професійного зростання, удосконалення та розвитку, що гарантує його конкурентоспроможність в складних умовах сучасного ринку праці. Усе це призводить до того, що фахівець знаходиться в ситуації повного дефіциту часу, що вимагає від нього самоорганізації та самодисципліни. У зв'язку з цим, зростає необхідність у володінні ефективними методами та прийомами оптимального використання часу у професійній діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО.

Проблема ефективного управління часом у професійній діяльності науково-педагогічних працівників ЗВО має велике значення в сучасних умовах, оскільки швидкий ритм життя та високі вимоги призводять до перевантаження та постійного дефіциту часу, що негативно впливає на продуктивність і якість робочого процесу.

Питанням розроблення методів тайм-менеджменту присвячено праці таких науковців, як П. Берда, П. Друкера, Дж. МакКея, Т. Пітерса, Ф. Тейлора, Б. Трейсі. Серед українських дослідників зазначеною темою цікавляться А. Вацьківська, Г. Євтушенко, О. Євтушевська, О. Колесов, Н. Крукевич, О. Майсюра, Г. Писаревська, Л. Скібіцька, А. Холодницька, Н. Черненко, О. Штепа та ін.

Мета та завдання. Метою нашого дослідження є висвітлення важливості застосування технологій тайм-менеджменту у процесі самоосвітньої діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Відповідно до поставленої мети визначено такі завдання: 1) з'ясувати сутність поняття «тайм-менеджмент»; 2) окреслити можливості використання технологій тайм-менеджменту у самоосвітній діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.

Методи дослідження. Для реалізації поставленої мети й завдань дослідження використано системний підхід, метод логічного узагальнення.

Результати. Необхідною умовою професійного розвитку науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти є самоосвітня діяльність, яку можна охарактеризувати за наступними ключовими аспектами: усвідомлення потреби в професійному та особистісному самовдосконаленні, цілеспрямованості, самокерованості, пізнавальній активності, індивідуальності, систематичності, самостійності, добровільності, рефлексивності, креативності, набуття досвіду самоорганізації, контролю результатів самоосвіти.

У сучасному інформаційному суспільстві самоосвітня діяльність спрямована на досягнення особистісних цілей, а також на задоволення потреб особистості у самореалізації, соціалізації та ідентифікації. Для цього педагог повинен володіти високим рівнем пізнавальної активності та самостійно керувати процесом засвоєння знань. Результативність самоосвітньої діяльності залежить від правильного планування, а використання технологій тайм-менеджменту може значно полегшити цей процес.

Аналіз наукових розвідок дослідників, які вивчали проблеми управління часом, вказує, що у загальному розумінні, тайм-менеджмент – це комплекс принципів, правил, прийомів, інструментів, навичок, які людина застосовує для підвищення ефективності професійної діяльності за рахунок більш раціонального використання часу. Отже, тайм-менеджмент, це процес який має на меті підвищення ефективності використання часу шляхом організації, планування та контролю.

Слід зауважити, що тайм-менеджмент передбачає усвідомлене керування часом, застосування різних методів, інструментів і засобів для досягнення та виконання конкретних завдань, проектів, цілей [3, с. 55]. Система управління часовими показниками охоплює низку послідовних процесів, а саме: планування, розподіл інформації, визначення цілей і завдань, делегування, аналіз, моніторинг, складання списків, розстановку пріоритетів з метою отримання максимальних результатів у професійному та особистісному зростанні.

Підтвердженням тому є дослідження науковців [2], які до основних функцій, що виконує тайм-менеджмент, відносять: постановку цілей (аналіз і формування особистих цілей); планування (розробка планів і альтернативних варіантів своєї діяльності); ухвалення рішень (прийняття рішень щодо майбутніх справ); реалізацію і організацію (складання розпорядку дня й організація особистого трудового процесу для здійснення поставлених завдань); контроль (самоконтроль результатів виконання роботи, коригування цілей); інформацію та комунікацію (пошук та обмін інформацією, комунікаційні зв'язки). Як правило, ці функції взаємозалежні та здійснюються у певній послідовності.

Відома думка, що для досягнення цілей необхідно ефективно використовувати свій час. Фахівцю, щоб успішно керувати часом, необхідні такі якості як цілеспрямованість, наполегливість і висока мотивація. Для вивільнення часових ресурсів і досягнення поставлених цілей необхідно враховувати наступні чинники: чітке визначення мети, планування, організація особистого простору.

Основна ідея тайм-менеджменту полягає в ефективному використанні робочого часу та зниженні впливу факторів, які призводять до значних втрат часу. До таких факторів, які ще називають «поглиначі часу», належать: нечіткі цілі, беззмістовні телефонні дзвінки, месенджери, соціальні мережі, незаплановані зустрічі, перерви на каву, особиста дезорганізація та брак самодисципліни, недостатня мотивація, зволікання, нездатність відмовляти, відкладання справ тощо.

Потрібно зазначити, що у сфері управління часом існує близько десяти найвідоміших систем, які комбінують принципи цілепокладання, планування та мотивації. На онлайн-форумах можна знайти безліч прикладів власних систем, де автори поєднують елементи різних методик, додають інновації або пристосовують їх до своєї сфери діяльності. Однією з переваг цих систем є можливість «налаштувати» їх під індивідуальні потреби кожного користувача.

Технології тайм-менеджменту можуть бути застосовані для послідовного планування робочих циклів, визначення пріоритетів, розподілу завдань в

залежності від терміновості, оптимізації використання часу для їх виконання. Найважливіше, підкреслюють дослідники [1, с. 251], дотримуватися правил ефективного тайм-менеджменту, а саме: підтримувати порядок, визначати мету, вести календарний щоденник, оцінювати тривалість окремих завдань, розподіляти завдання на довгострокові та короткострокові, враховувати наявність буферного часу.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що використання технологій тайм-менеджменту є дієвим інструментом для здійснення ефективної самоосвітньої діяльності науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти. Застосування технологій тайм-менеджменту дасть змогу науково-педагогічним працівникам ЗВО ефективно керувати своїм часом; досягати поставлених цілей; розвивати свої професійні навички; чітко розставити пріоритети; підвищити продуктивність і результативність повсякденної діяльності; скоротити кількість та обсяг виконуваних справ за рахунок оптимальної організації часу для виконання поточних завдань, проектів та календарних подій; зменшити кількість відтермінованих завдань.

Отже, можна стверджувати, що тайм-менеджмент створює сприятливі умови для особистісного та професійного розвитку, дає змогу досягти високого рівня самоосвіти, що дозволяє визначити пріоритети професійного розвитку та розробки власної освітньої стратегії.

Список бібліографічних посилань

1. Боярчук С. Оптимізація самостійної роботи студентів засобами технології тайм-менеджменту. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2016. Вип. 147. С. 249-252. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nz_p_2016_147_64 (дата звернення: 20.05.2023).

2. Дунда С., Рибачук-Ярова Т., & Тюха І. Тайм-менеджмент як напрям підвищення ефективності операційної стратегії підприємства. Економіка та суспільство. 2022. Вип. (42). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-68> (дата звернення: 18.05.2023).

3. Lukianova L., Androshchuk I., Vanit O. Time management as a pedagogical technology of PhD students' effective self-management. The new educational review. 2019. Вип. 2 (56). С. 53-65. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/718818> (дата звернення: 07.05.2023).

УДК 374.7.091.33:[331.363:37.011.3-051

ORCID 0000-0002-0560-3471

Федорчук В.В.
vicfed@kpnu.edu.ua

**ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ДОРΟΣЛИХ В УМОВАХ КУРСІВ
ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ**

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка